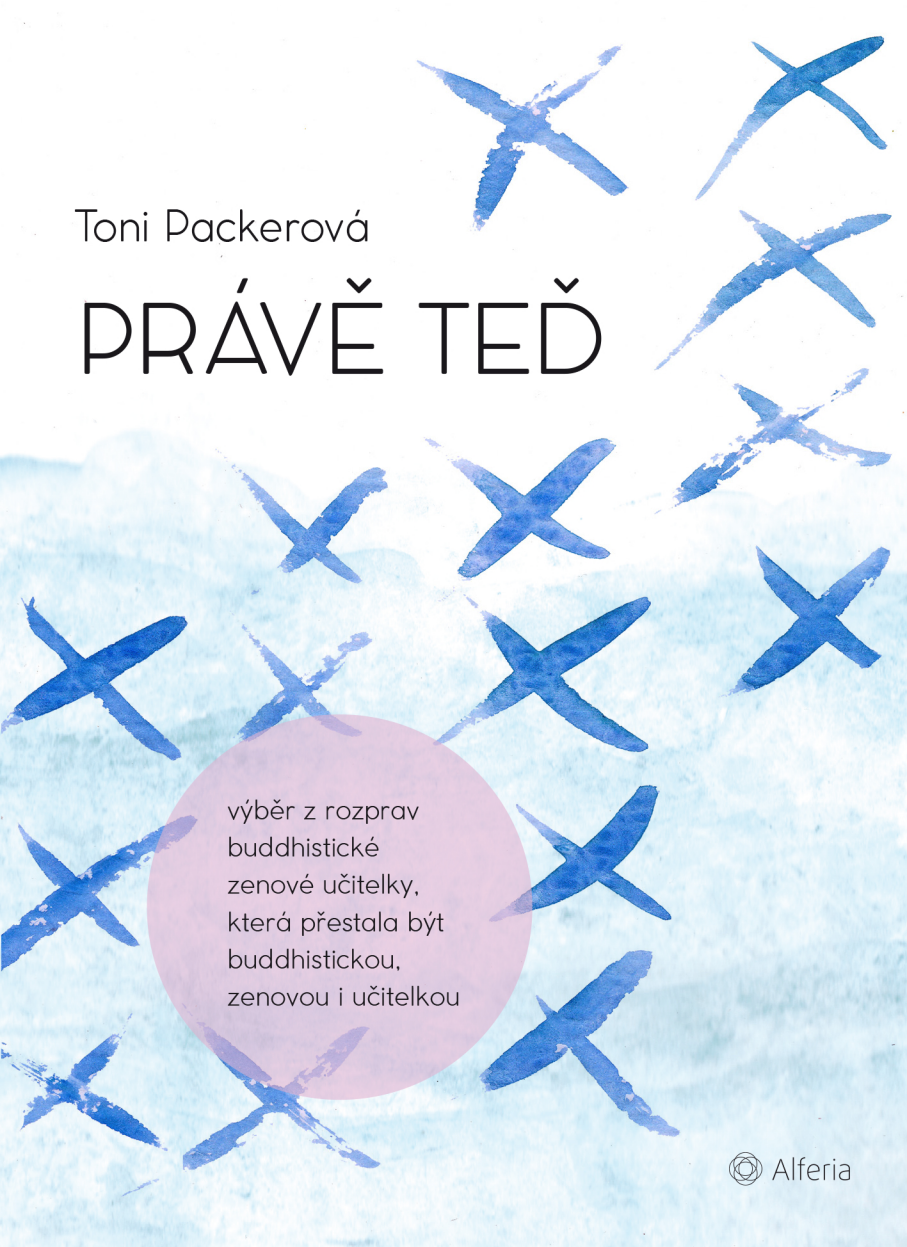

The background of the book cover is a light blue watercolor wash. Scattered across the entire surface are numerous blue ink-style silhouettes of birds in flight, each with its wings spread in a 'V' or 'X' shape. In the lower-left quadrant, there is a large, semi-transparent pink circle that serves as a container for the subtitle text.

Toni Packerová

PRÁVĚ TEĎ

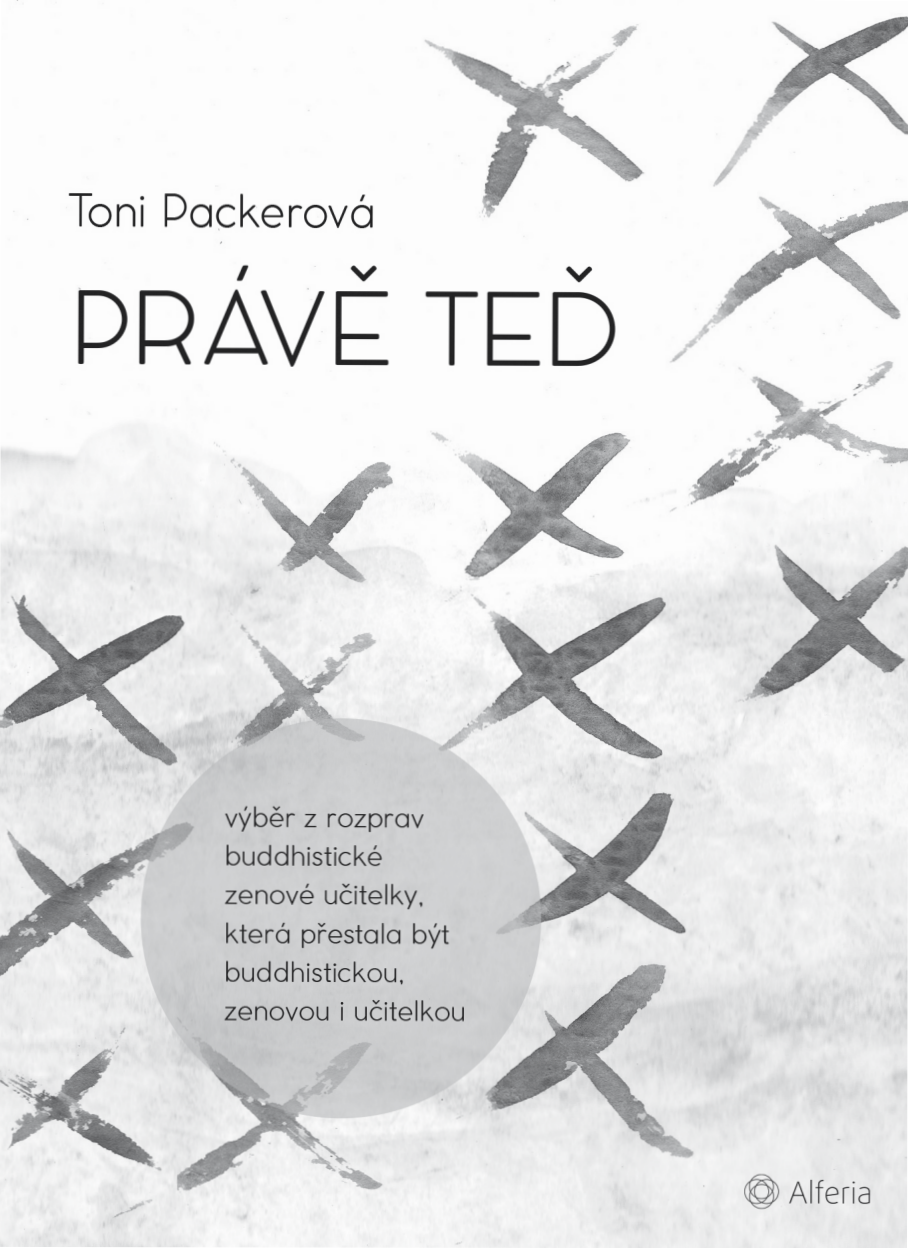
výběr z rozprav
buddhistické
zenové učitelky,
která přestala být
buddhistickou,
zenovou i učitelkou

PRÁVĚ TEĎ

výběr z rozprav buddhistické zenové učitelky,
která přestala být buddhistickou,
zenovou i učitelkou

Toni Packerová

Přeložil Jan Burian

Toni Packerová

PRÁVĚ TEĎ

výběr z rozprav
buddhistické
zenové učitelky,
která přestala být
buddhistickou,
zenovou i učitelkou

KATALOGIZACE V KNIZE – NÁRODNÍ KNIHOVNA ČR

Packer, Toni, 1927–2013

[Work of this moment. Česky]

Právě teď : výběr z rozprav buddhistické zenové učitelky, která přestala být buddhistickou, zenovou i učitelkou / Toni Packerová ; přeložil Jan Burian. --

První vydání. -- Praha : Alferia, 2019. -- 143 stran

Přeloženo z angličtiny. -- Obsahuje bibliografické odkazy

ISBN 978-80-271-2604-0 (brožováno)

* 130.31 * 159.923.2 * 316.776 * 159.952 * 165.242.1 * 244.82-584.5

* 244.82 * 2-335-055.2 * (73) * (047.53) * (046) * (044)

– Packer, Toni, 1927-2013

– mysl -- duchovní pojetí

– self -- duchovní pojetí

– naslouchání -- duchovní pojetí

– pozornost -- duchovní pojetí

– sebeuvědomování -- duchovní pojetí

– sebepoznání -- duchovní pojetí

– duchovní cesta

– sebepojetí

– zen-buddhismus

– duchovní učitelky -- Spojené státy americké -- 20.–21. století

– rozhovory

– články

– korespondence

13 – Filozofie ducha [5]

Text © Toni Packer, 1990

Text © Lenore Friedman, 1990

Translation © Jan Burian, 2019

© Nakladatelský dům GRADA, 2019

ISBN 978-80-247-5702-5 (ePub)

ISBN 978-80-271-2293-6 (pdf)

ISBN 978-80-271-2604-0 (print)

OBSAH

Lenora Friedmanová o Toni Packerové **9**

Čtenářům **36**

Naslouchání a pozorování **38**

Kritické zkoumání **46**

Uvědomování nezávislé na tradici **75**

Semínka rozkolu **79**

Zranění a obrana **85**

Osvobození od představ **94**

Úsilí **103**

Předsevzetí **107**

Vzteky **110**

Utrpení **115**

Důvera **119**

Interrupce **125**

Strach ze smrti **131**

Žít spolu **138**

**LENORA
FRIEDMANOVÁ
O TONI
PACKEROVÉ**

O Toni Packerové není snadné mluvit. Nedá se jednoduše říci, že nějaká je a nějaká není. (Představuji si, jak sedí za mým levým ramenem, usmívá se, s obočím zkoumavě pozdvíženým a vše, co napíše, jí připadá humorné.) Když jsem ji v roce 1983 poprvé potkala, byla zenovou učitelkou, i když už se nepovažovala za buddhistku. Nyní už není ani zenová učitelka. (Anebo je? Někteří si o ní myslí, že učí podstatu zenu.) Ve skutečnosti říká, že už není ani učitelka. (A co to tedy *dělá*? Proč kolem ní sedí všichni ti lidé a naslouchají tomu, co říká?) Někdy hovoří o sobě a o lidech ve svém okolí jako o přátelích, kteří spolu zkoumají přirozenost věcí. Řekne třeba: „Pojďme se na to spo-

lu podívat.“ Nebo: „Začněme úplně od začátku a uvidíme, kam se dostaneme.“

Rok předtím, než jsem ji potkala, jsem poslouchala mnoho jejích nahraných rozhovorů. Čas od času jsem náhle v pozadí zaslechla zvuk „Mu...u...u...u!“. Studovala jsem zen několik let a tak vím, že „Mu“ je jeden z prvních kóanů (poučný příběh nebo hříčka, která vzdoruje racionálnímu myšlení), která je přidělena tradičním zenovým studentům spolu s instrukcí, aby na kóanu neustále pracovali. Zjevně to byl zvyk, který si někteří studenti přinesli s sebou z Rochesterského zenového centra. Byl to pozůstatek, který rychle zanikl, když, spolu s Toni, zanechali většiny tradičních zenových praktik (úklon, recitací, pálení kadidla, hierarchická struktura). Toni cítila, že tyto praktiky překážejí v tom, co ji zajímalo nejvíce: uvědomování si přítomného okamžiku – základní proces sledování, naslouchání a zkoumání *všeho*.

Na podzim roku 1983 jsem dělala s Toni rozhovor (pro svou knihu *Setkání s pozoruhodnými ženami*) v Zenovém centru Údolí Genesee v Rochesteru ve státě New York, které Toni a její četní studenti založili v roce 1982. V době mé návštěvy byla atmosféra relativně klidná, ale dva roky předtím bylo toto centrum středobodem událostí, které zcela rozdělily rochesterskou zen-buddhistickou komunitu. Tato bouře přinesla otřesy, s nimiž se dosud vyrovnávají nejen v Rochesteru, ale i v buddhistických komunitách po celých Spojených státech.

Co se stalo? Stručně řečeno: Toni tehdy byla zvolena jako následnice *róšiho* Philipa Kapleaua – hlavního učitele rochesterského zenového centra. Toni, po trpělivém a bolestivém sebezpytování, přerušila své vazby na tradiční buddhismus a začala čerstvým a nezávislým způsobem učit „zenovou práci“. Od té doby proběhla v buddhistických komunitách ve Spojených státech řada bouřlivých změn. Ale tato byla patrně klíčová. Aníž bychom zjednodušovali, můžeme vnímat spojitost mezi tím, co se stalo v Rochesteru, a tím, že je nyní i v jiných centrech po celých Spojených státech otevřeně kladena radikální otázka: „Jak má dnes zen v Americe vypadat?“

Předtím než jsem jela Toni navštívit, jsem zaslechla o událostech v Rochesteru jen útržky. Když jsem slyšela Toniin zvučný hlas z nahrávek, vytvořila jsem si představu brilantní mysli a velitelské osobnosti. Jela jsem na setkání s ní s očekáváním a nemalou úctou, téměř až bázní. Když jsem tam přijela, byla už tma, živé ploty a země byly mokré od deště. V oknech velkého kamenného domu nesvítla žádná světla, a když jsem dovlekla svou cestovní tašku po schodech ke dveřím, nikdo neodpověděl na mé klepání. Pak jsem si všimla značky, která mne nasměrovala kolem budovy k postrannímu vchodu. V polovině cesty jsem potkala dva lidi. Vysoký mladý muž se představil sám. „A tohle je Toni,“ řekl. Mimovolně jsem řekla: „Ahoj, Toni.“ A pak jsem se zarazila. „Myslíte tu Toni!“

Všichni jsme se zasmáli. Vyrazilo mi to dech, protože

ta Toni s mocným hlasem byla jen člověk: v pletené čepici a obnošené bundě, s obličejem zružovělým venkovním vzduchem, s přívětivým úsměvem, modrýma a velmi jasnýma očima, krátkými stříbrnými vlasy vykukujícími zpod čepice.

Jen člověk. Rozpoznala jsem hlas, ale laskavost v něm se mne teď přímo dotýkala. Byla jsem unavená a bolela mne hlava. Ve velké a teplé kuchyni jsme si sedli k dlouhému dřevěnému stolu uprostřed místnosti a za chvíli už někdo vařil čaj.

Jak se mé tělo uvolňovalo, začala jsem vnímat přítomnost Toni sedící naproti mně. Seděla velmi klidně a prostě. Nepotřebovala mluvit. Jen ticho a nevтіravá přítomnost. V průběhu příštích několika dní a při všech dalších setkáních jsem zjistila, že Toni přináší tyto kvality na každé místo a do každé situace.

Příští den jsem poseděla s Toni v její světlé a útulné místnosti v patře. Dozvěděla jsem se, že se narodila v Berlíně v roce 1927 a nad jejím dětstvím se vznášel stín Hitlera a nacismu. Když se Hitler dostal k moci, bylo jí teprve šest. Její matka byla Židovka, a rodina se proto bála možných problémů. Aby byly děti chráněny, byla Toni, její starší sestra a nevlastní bratr pokřtěni. Toni si pamatovala luteránského kněze, který k nim přišel a pokropil je vodou. Také si pamatovala skutečnou náboženskou horlivost, kterou později pocítila, touhu po něčem, co by ji přesahovalo. Sužovaly ji otázky, které se týkaly války a pro-

následování Židů. Její rodiče byli velmi opatrní, báli se mluvit otevřeně před dětmi, aby něco z toho neopakovaly venku. Přátelé a spolužáci nosili mládežnické uniformy. Toni jim záviděla, cítila by se jistější, kdyby také nosila vázanku a kožený bičík, i když nebylo jasné, co to vlastně znamená. Pak přišlo bombardování, noční můra, hrůza a zkáza. Toni začala pochybovat: Jak může být něco takového slučitelné s představou milujícího Boha, který pečuje o své děti a chrání je? Nedávalo jí to smysl.

Také ji trápil neustálý pocit viny. Když Ježíš umřel na kříži, aby tak sňal všechny hříchy světa, proč se ona stále cítí provinile? Jednou sebrala odvalu a položila tyto otázky knězi. Ten ji však stroze odbyl. Vůbec se s ní o tom nechtěl bavit.

Další věc, kterou si pamatuje, je první bombový útok. Ležela se svou sestrou v posteli, protože měly průjem. Ale když přišel nálet, vyskočily z postele, průjem je přešel a slabost také. „Byla v tom spousta energie, bylo to jediné správné jednání. Prostě jsme věděly, co je právě třeba udělat.“ Pomáhala hasit oheň. Ale později, když bylo po všem, zaplavily ji myšlenky. „Ach bože, co se to stalo. A co se mohlo stát.“ Padl na ni ohromný smutek, a pak se velmi silně ozvala otázka: „Jaký je smysl tohoto života?“ Otázka ji polapila a nepouštěla, opakovala se každý den, drásala ji a páčila. Jaký je smysl tohoto života, který je tak naprosto nepochopitelný a krutý? Proč lidé dělají takové věci?

Později se její rodina přestěhovala do Švýcarska a zde

Toni potkala mladého amerického studenta Kylea Packera. Vzali se v roce 1950, další rok se přestěhovali do Spojených států a usadili se na severu státu New York. Kyle povzbudil Toni, aby začala studovat na University of Buffalo. V roce 1958 adoptovali týden starého chlapečka a dali mu jméno Ralph. Toni sice po studiu pracovala v oblasti psychologie, ale výzkumný program jí připadal příliš behavioristický, většina výzkumu byla zaměřená na testování, teorie paměti a experimenty s krysami. Toni měla odlišné zájmy a zanedlouho odešla. Sama studovala Sigmunda Freuda, Carla Gustava Junga, Josepha Campbella, zvláště jeho čtyřdílné *Masky bohů*.

„Myslím, že díky těmto knihám jsem se smířila s problémem ženství – částečně proto, že jsem zjistila, že je závislé na kultuře a že byly doby, kdy vládla ženská božstva. Bylo to ještě předtím, než přišli válečníci, vozatajové a jezdcí na koních, kteří dobyli vítězství díky tomu, že byli silnější než ostatní, a zavedli mužské a často velmi utlačovatelské náboženské systémy. Na obou stranách panovala rivalita a strach z těch druhých. Mužský strach z ženství a ženský strach z mužského útlaku. Ale kdykoliv se to může změnit.“

V této době se poprvé setkala s buddhismem. A stejně jako tomu bylo v mém případě a mnoha dalších z naší generace, bylo to díky dílu Alana Wattse. Přečetla všechny jeho knihy, pak také knihy D. T. Suzukiho a mnoha dalších. V době, kdy už byla buddhismem nasycená, si přinesla